

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

Щорічна конференція молодих учених, яку традиційно в середині червня проводить Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України, змінила статус — із всеукраїнської стала міжнародною. Учасники вже шостого форуму молодих літературознавців представляли Україну, Білорусь, Росію та США. 18–20 червня 2003 р. в роботі конференції взяли участь понад сто студентів, аспірантів, пошукувачів і кандидатів наук. Цьогорічна “географія” охопила майже всю “гуманітарно-освітню” Україну: Київ, Харків, Запоріжжя, Львів, Дніпропетровськ, Тернопіль, Луганськ, Житомир, Миколаїв, Рівне, Одеса, Дрогобич, Чернівці, Слов’янськ, Хмельницький, Ніжин, Івано-Франківськ, Чернігів, Горлівка, Полтава, Кривий Ріг, Вінниця, Умань, Луцьк, Суми, Кіровоград, Херсон, Черкаси.

Протягом двох днів відбулися засідання двадцяти п’яти секцій: “Давня українська література”, “Зарубіжна література”, “Віршознавство”, “Наратологія”, “Поезія діаспори”, “Автор і образ автора в художньому творі”, “Теорія літератури”, “І.Франко і західноукраїнська література другої половини XIX ст.”, “Український модернізм: творчість О.Кобилянської і В.Винниченка”, “Поезія Івана Франка”, “До проблеми постмодернізму в літературі”, “Рецепція — впливи — інтертекстуальність”, “Українська проза 20–30-х років XX ст.”, “Українська поезія 20–30-х років XX ст.”, “Історична проза”, “Компаративістика”, “Модернізм чи декадентство?”, “Авангард і модернізм”, “Актуальні проблеми психології творчості”, “Українська проза другої половини XX ст.”, “Українська поезія 60–80-х років XX ст.”, “Література в аспекті гендерних досліджень”, “Міф і міфологізм”, “Творчість Наталени Королевої”.

Особливо активно працювали секції “Компаративістика” та “Рецепція — впливи — інтертекстуальність”, де були заслухані і обговорені доповіді “Байронічні мотиви, настрої та герой в українській романтичній поезії” *Ірини Арендаренко* (Київ), “Категорія профетизму у творчості Т.Шевченка і польських романтиків” *Юлії Горової* (Київ), “Базарний” дискурс у літературі 20–30-х років” *Амелії Глейзер* (Стенфорд), “До історії “Бюлетня польсько-українського” *Ольги Жулінської-Яручик* (Люблін), “Романи Г.Г.Маркеса “Сто років самотності” та Аскольда Мельничука “Що сказано” (спроба типологічного порівняння)” *Ірини Думчак* (Івано-Франківськ), “Дон Кіхот в українській літературі кінця XIX — першій половині XX ст.” *Сніжани Чернюк* (Житомир), “Гомеровские мотивы в романе Б.Акунина “Смерть Ахиллеса” *Інни Гуляєвої* (Москва), “Інтертекстуальне прочитання роману Ю.Тарнавського “Три блондинки і смерть” на тлі роману Т.Манна “Чарівна гора” *Тетяни Остапчук* (Миколаїв), “Рецепція оригінальних текстів Біблії у збірці Василя Барки “Царство” *Тараса Голованя* (Київ).

Жвава дискусія за участю *Інни Гончар* (Київ), *Оксани Боярчук* (Київ), *Руслана Гончарова* (Дніпропетровськ), *Ярини Цимбал* (Київ), *Тетяни Лисенко* (Київ) розгорілася в секції “Авангард і модернізм”. Великі аудиторії зібрані секції “Література в аспекті гендерних досліджень” та “До проблеми постмодернізму в літературі”, де з особливим інтересом були заслухані доповіді “Модерний дискурс материнства (на прикладі жіночої прози кінця XIX — поч. XX ст.)” *Мирослави Крупки* (Рівне), “Специфика типа трагической героини в женской драматургии конца XX в. (по пьесам М.Норман “Спокойной ночи, мама!” и О.Кучкиной “Лиля”)” *Ірини Хабарової* (Луганськ), “Муза А.Ахматовой: между идиллией и трагедией” *Світлани Биченкової* (Владімір), “Гра з “нарцисом” у романах Ю.Андруховича” *Олени Поліщук* (Київ), “Діалог епох: українське бароко і постмодернізм (на матеріалі збірки Ю.Андруховича “Екзотичні птахи і рослини”)” *Наталії Хомечі* (Рівне), “Да проблемы вызначення спецыфікі беларускай мадэлі постмадэрнізму” *В’ячеслава Караткевіча* (Могильов).

Популярністю користувалися засідання “теоретичних” секцій, присвячені проблемам наратології та віршознавства. Цікаво й оригінально прозвучали доповіді “Особливості наративної стратегії в романі Л.Скрипника “Інтелігент” *Оксани Капленко* (Ніжин), “Малая” проза Міхася Зарецкага: структурныя асаблівасці” *Олени Шарпавої* (Могильов), “Поетика малої прози 80–90-х рр. XX ст. (наратологічний аспект)” *Вікторії Поліщук* (Луцьк), “Авторський голос у ліричному творі: наративний і психологічний аспекти (на матеріалі

Слово і Час. 2003. № 11

збірки Тодося Осьмачки “Круча”)” *Олени Лапко* (Луганськ), “Романтичний нарратив: готичний модус” *Віри Балдинюк* (Київ), “Наративні тенденції модернізму в літературі кінця ХІХ — поч. ХХ ст.” *Олександра Ткачука* (Тернопіль), “Гетеродієгетичний нарратив у повісті “Зірка” Б.Лепкого” *Віри Букачик* (Тернопіль), “Структура верлібру Б.Бойчука “Озеро” *Андрія Підпалого* (Київ), “Анімаційна поезія як різновид мережевої літератури” *Юрія Завадського* (Тернопіль), “Засоби естетизації образу автора в книзі В.Дрозда “Музей живого письменника” *Галини Маслюченко* (Дніпропетровськ), “Роль особистісного фактора у висвітленні образу автора (творчість Ю.Федьковича)” *Оксани Криштанович* (Чернівці), “Типи дискурсу у повісті Дадзая Осаму “Пропаща людина” *Юлії Осадчої* (Київ), “Парадокси та “мандрівки” заголовка у віршованому тексті (І.Франко й українська поезія кін. ХХ ст.)” *Мар’яни Челецької* (Львів).

Проблемам дослідження давньої та класичної української літератури присвятили доповіді *Інна Іваненко* (Харків) “Природа як домінуюча категорія у художньому просторі твору (на прикладі “Слова о полку Ігоревім)”, *Тетяна Трофименко* (Харків) “Сюжет Вознесіння у давній українській літературі”, *Євген Джиджора* (Одеса) “Розвиток дії в агіографічних творах Єпіфанія Премудрого”, *Наталія Загребельна* (Київ) “Типи вираження авторської свідомості в бароковій поезії (на матеріалі збірки віршів Івана Величковського “Млеко””, *Світлана Демченко* (Кривий Ріг) “Синтетичний характер параболи “Вдячний Еродій” Г.Сковороди”, *Оксана Пойда* (Вінниця) “Міф анахронізму та асоціативності Олекси Стороженка”, *Олена Кривуляк* (Чернігів) “Синдром дефікативної плутанини в українському літературознавстві в кін. ХІХ — на поч. ХХ ст. (на прикладі понять символізм та декадентство)”, *Роман Ткаченко* (Київ) “Антидекадентська позиція критиків “Української хати”, *Ольга Тетеріна* (Київ) “Проблема перекладу в системі літературознавчих поглядів М.Драгоманова”, *Галина Сабат* (Дрогобицьк) “Жанрова своєрідність казок про тварин (за циклом І.Франка “Коли ще звірі говорили)”, *Галина Нікітчина* (Житомир) “Міфічна матриця центрального характеру повістей Ольги Кобилянської: нарцисичні метаморфози”, *Анфіса Горбань* (Житомир) “Герой-персона як екзистенційний проект: від езуїтства до месіанства та навпаки (на матеріалі малої прози В.Винниченка)”, *Ніна Михальчук* (Ніжин) “Естетизоване життя як провокація: музичний проект буття проти принципу реальності (“Раб краси” В.Винниченка)”, *Лариса Каневська* (Київ) “Літературний психологізм у теоретичному дискурсі І.Франка”.

Традиційно багато доповідей охоплювало українську поезію і прозу ХХ ст., серед них треба відзначити виступи *Ольги Деркачової* (Івано-Франківськ) “Функціонування простору і часу у текстах Аркадія Казки”, *Наталії Курієнко* (Полтава) “Художнє осмислення проблеми гармонії природи і людини у поезіях Михайла Ореста”, *Руслана Гончарова* (Дніпропетровськ) “Гімни св. Терезі” М.Семенка: полістилістичність авангардного експерименту”, *Елліни Циховської* (Київ) “Польський період у творчості Є.Маланюка”, *Оксани Боярчук* (Київ) “Амбівалентні концепти “Блакитного роману” Г.Михайличенка” *Галини Соловій* (Тернопіль) “Масовий читач літератури соцреалізму”, *Людмили Дударенко* (Київ) “Синкретизм у метафорі Михайла Григоріва”, *Тараса Кременя* (Миколаїв) “Метафорика історіософії в ліриці В.Герасим’юка”, *Марти Кондратюк* (Кіровоград) “Жанрово-стильові параметри роману “Прийдімо, вклонімося...” Ю.Мушкетика”, *Сергія Романова* (Луцьк) “Концепція історичної прози Ю.Косача в західноукраїнському критичному дискурсі 30-х років”, *Ірини Лівенко* (Дніпропетровськ) “Поетика циклу поезій Ю.Тарнавського “Пісні Є-Є”, *Тетяни Лисенко* (Київ) “Герметичні пасажі сюрреалістичних візій в поезії Емми Андіївської”, *Ігоря Цуркана* (Херсон) “Рецепція образу Івана Мазепи у творчості Яра Славутича”, *Тетяни Полової-Мазовської* (Дніпропетровськ) “Художня функціональність опозиції “життя — смерть” в історичній прозі Наталени Королевої”, *Наталії Коробкової* (Одеса) “Риси міфологізму у творчому мисленні Ю.Яновського”, *Ольги Піскуп* (Черкаси) “Т.Осьмачка і Дж.Байрон: психологічний аспект впливу”, *Інни Гончар* (Київ) “Художньо-філософський аспект трикстеріади М.Семенка”.

Прикметно, що розширюються горизонти секції зарубіжної літератури. Інтереси доповідачів порушували не тільки американістику — доповіді “Теми сім’ї, природи і часу в романі Д.К.Оутс “Белльфлер” *Олени Нагачевської* (Хмельницький), “Діонісійський міф у творчості Джима Моррісона” *Ганни Коломієць* (Київ), “Американська свідомість:

метаморфози ХХ ст. (Дж.Апдайк “Коли цвітуть лілії”)” *Анжели Розової* (Хмельницький), “Американська демократія в романі В.Стайрона “І підпалив цей дім” *Олени Дубініної* (Київ)), а й чеську – “Місто-тінь, місто-привид, місто-“Я” (“Містечко, де зупинився час” Б.Грабала) *Юлії Федець* (Київ), іспанську – “Романний театр Альваро Кункейро у творі “Людина, яка схожа на Ореста” *Ольги Шестопа* (Київ), німецьку – “Фольклорні мотиви та міфологічні елементи у пізній новелістиці Теодора Шторма” *Христини Павлюк* (Миколаїв), французьку – “Функціональні особливості метафори в “суб’єктивній епопеї” М.Пруста “В пошуках утраченого часу” *Наталії Горячої* (Київ) літературу.

У межах конференції було організовано круглий стіл із питань компаративістики, на якому головував чл.-кор. НАНУ Д.С.Наливайко, та презентацію видань Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАНУ. Культурна програма включала також екскурсії по Києву, в Національний музей Тараса Шевченка та в Музей народної архітектури і побуту.

Підсумовуючи роботу конференції, провідні вчені Інституту літератури ім.Т.Г.Шевченка відзначили виразну і цікаву проблемність більшості заслуханих доповідей, зростання інтересу серед молодих науковців до окремих питань літературознавства, що дозволяє говорити про певні тенденції в розвитку науки про літературу.

Ярина Цимбал

НА ВІЧНУ ПАМ’ЯТЬ КОТЛЯРЕВСЬКОМУ

У рекреаційній залі колишньої Колегії Павла Галагана – нині Національний музей літератури України – оприлюднено ювілейну виставку на відзнаку сторіччя відкриття пам’ятника І.П.Котляревському в Полтаві.

Понад сто оригінальних експонатів (рукописи, книги, документи, предмети образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва) розгортають перед нами сторінки далекої незабутньої події, яку С.Єфремов назвав “святом української інтелігенції”. Ця велична багатолюдна акція відбулася 30–31 серпня (за старим стилем) 1903 року в Полтаві. Ідейно й духовно вона виростала з тих знаменних урочистостей, якими українство 1898 року вшанувало столітній ювілей виходу “Енеїди” І.Котляревського – першого твору нової української літератури. В цьому контексті на виставці представлено унікальні раритети: “Малороссийская Енеида в трех частях”. – СПб., 1798; видання “Енеїди” 1809 року – виправлене й доповнене автором четвертою частиною; перше повне (посмертне) видання “Енеїди” 1842 року. Експонується також плакат – графічний портрет І.П.Котляревського, – видрукований в кінці 1897 – на початку 1898 року письменником і художником Гр. Коваленком у двох форматах: менший – у вигляді поштової листівки; більший портрет (розміром 45х30 см) був свого часу подарований автором Б.Грінченкові, про що свідчить відповідний напис. Виставка нагадує відвідувачам, що Леся Українка відгукнулася на згадану подію поезією “На столітній ювілей української літератури”, Іван Франко – поемою “Великі роковини”, а також низкою праць, зокрема, статтю “Писання І.П.Котляревського в Галичині” (ЗНТШ, 1898). Колективним монументальним відгуком на сторіччя опублікування “Енеїди” І.Котляревського стала тритомна антологія нової української літератури “Вік”; на виставці представлено її перший том (присвячений поезії 1798 – 1898 років), що побачив світ 1900 року в Києві зусиллями В.Доманицького і видавничого гуртка київської молоді.

За науково-документальну основу для побудови виставки експозиціонери прийняли детальну розповідь С.Єфремова (опубліковану в “Киевской старине” 1903 року), спогади А.Жука, Євг.Чикаленка, Олени Пчілки та інших активних учасників свята. Зрозуміло, що на першочергове представлення заслужили оригінальні документи: “Запрошення на урочисте відкриття пам’ятника І.Котляревському в Полтаві” (за підписом Полтавського Міського Голови), “Програма” свята (“Программа торжества открытия памятника И.П.Котляревскому в г. Полтаве”), вірш Панаса Мирного “На відкриття пам’ятника першому українському

Слово і Час. 2003. №11